

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Handelspolitiske aspekter af de industrielle ændringer — især i stålsektoren«

(2004/C 117/15)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 17. juli 2003 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om »Handelspolitiske aspekter af de industrielle ændringer — især i stålsektoren«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede på sin 408. plenarforsamling den 28. og 29. april 2004, mødet den 29. april 2004, at udpege Göran Lagerholm til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 46 stemmer for, 16 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Indledning, udtalelsens mål og emneområde, definitioner

1.1 Stålsektoren, dens konstante ændringsproces og handelspolitikens indvirkning på denne proces er en case study af stor værdi for andre industrisektorer.

1.2 I denne initiativudtalelse defineres stålsektoren som den samlede virksomhed, som er forbundet med stålproduktion og ståldistribution og deres væsentlige betydning for de stålforbrugende industrier. Udtalelsens rækkevidde og de anbefalinger, der fremføres, strækker sig derfor langt ud over stålindustrien.

1.3 I det foreliggende dokument betragtes »industriel ændring« som en normal og kontinuerlig proces inden for en industrisektor, som proaktivt tilpasser sig dynamiske forandringer i dets erhvervmiljø for at kunne bevare sin konkurrenceevne og skabe nye vækstmuligheder. Forandringer i sektorens struktur betragtes som et resultat af reaktionerne på disse forandringer snarere end et endemål i sig selv. »Omstrukturering«, henviser til en særlig form for industriel ændring og er normalt en ad hoc-proces med (ofte påtvunget) tilpasning til vilkårene i erhvervmiljøet for at genvinde konkurrenceevne, hvilket fører til afbræk i erhvervsaktiviteten. Omstrukturering har som sit primære mål at gennemføre en radikal strukturforandring i den pågældende industrisektor.

1.4 Det er klart, at industrielle ændringer hovedsagelig drives af strukturelle forandringer i det overordnede økonomiske miljø, især af dynamiske forandringer i markedsbetøvnene. Selv interne (nationale og/eller europæiske) politikker af yderst forskellig karakter — retslige, monetære, miljømæssige, energi-relaterede og ikke mindst sociale — har en betydelig, undertiden afgørende, indflydelse på de industrielle ændringer. Dette kan naturligvis iagttages meget tydeligt via undersøgelser af den industrielle omstillingsproces i EU's stålsektor i de seneste 20 år. I den foreliggende udtalelse behandles imidlertid kun EU's handelspolitik, som pr. definition er en ekstern faktor, som lægger grunden til den politiske ramme for handelsstrømmene mellem EU og andre lande eller regioner i verden.

1.5 Følgelig er det vigtigt at holde sig for øje, at målet med denne udtalelse ikke er at beskrive de industrielle ændringer i EU's stålsektor, herunder alle ovennævnte (interne) politiske

strategier, men kun den indbyrdes sammenhæng mellem stålsektoren og den (eksterne) handelspolitik.

1.6 I denne sammenhæng må man også tænke på, at EU's udvidelsesproces ikke længere er et handelspolitisk EU-spørgsmål, som den i stor udstrækning var under de tidligere etaper af tiltrædelsesforhandlingerne med de daværende kandidatlande. Fra maj i år har vi ét udvidet fælles indre marked. Af det kan man drage den slutning, at nye politiske retningslinjer på EU-plan, som skal bidrage til de industrielle ændringer og frem for alt den omstrukturering af stålsektoren i tiltrædelseslandene, som stadig er nødvendig, er en del af den interne politikramme i EU.

2. Handelspolitikens betydning inden for stålindustrien

2.1 Virksomheder konkurrerer i en stadig mere global økonomi, og de vilkår, de stilles over for på de internationale markeder, er helt afgørende for deres konkurrenceevne og vækstmuligheder. Disse vilkår er i høj grad afhængig af de markedsrammer, som fastlægges af de politiske beslutningstagere, f.eks. bestemmelser om konkurrencen og det indre marked, internationale handelsregler og specifikke bestemmelser og aftaler om handelsordninger. Denne ramme er resultatet af handelspolitikken på såvel nationalt som internationalt plan. Helst skulle den fremme og støtte den vedvarende industrielle omstillingsproces og afspejle den globale økonomiske dynamik. I alle tilfælde bør den ikke have en negativ indvirkning på de industrielle ændringer eller stå i vejen for en fri og retfærdig international konkurrence. Hovedmålsætningen for handelspolitikken bør være at sikre åbenhed i verdenshandels-systemet og garantere retfærdige vilkår for alle.

2.2 I denne sammenhæng skal det påpeges, at handelspolitik udgør en yderst vigtig del af EU's politiske ramme, eftersom EU er en eksportorienteret økonomi, som har et betydeligt overskud på handelsbalancen. Handelspolitikken er således en væsentlig drivkraft til økonomisk vækst. Eksistensen af en ansvarlig kommissær og af generaldirektoratet for Handel inden for Europa-Kommissionen afspejler fuldt ud den store interesse, Fællesskabet har i håndteringen af handelspolitikken. Lissabonstrategien til fremme af konkurrenceevnen i EU's økonomi søger i første omgang at styrke de interne parametre, men

succesen af sådanne bestræbelser vil hovedsagelig kun vise sig på globale markeder, og fremskridt kan naturligvis kun nås ved hjælp af en relevant og lige så fremgangsrig handelspolitisk udvikling.

2.3 Inden for stålsektoren er handelspolitikken af afgørende betydning. Stål og olie er de vigtigste industrivarer inden for handlen mellem lande. I dag handles ca. en tredjedel af den samlede stålproduktion i verden på tværs af landegrænser, hvilket næsten repræsenterer en fordobling i forhold til for 30 år siden. Vilkaerne inden for den internationale stålhandel udgør derfor en af de vigtigste forudsætninger for sektorens konkurrenceevne. Lignende observationer kan gøres med hensyn til det næsten ubegrænsede antal stålforbrugende industrier og de produkter, som er knyttet til disse, eksempelvis bilsektoren, skibsbygning og mekanisk udstyr. Handelspolitikken har direkte indflydelse på, hvordan sektoren og dens forskellige segmenter kan håndtere konkurrencen på sine egne indenlandske markeder, og hvordan den kan få adgang til tredjelands markeder. Handelspolitikken er afgørende for udformningen af det regelbaserede system, som ligger til grund for den internationale handel og afgør, i hvilken udstrækning sektoren kan håndtere strukturelle forandringer i erhvervs klimaet.

2.4 At mere end 40 % af WTO-konflikterne i dag på en eller anden måde vedrører stål, viser hvor vigtig den internationale stålhandel er. Dette tal afspejler de udfordringer som sektoren fortsat står overfor i form af ineffektiv kapacitet, som ofte finansieres med statsstøtte, hvilket har en fordrejende indvirkning på handelsstrømmene. Dette viser, at der er grundlæggende mangler i WTO-medlemmernes gennemførelse af de eksisterende aftaler om bestemmelser for den internationale handel.

2.5 Sluttelig må man ikke glemme, at EU's stålsektor udgør en vigtig del af den europæiske økonomi og bidrager væsentligt til den økonomiske udvikling. Stål er den grundlæggende og fortsat den vigtigste industrivare med en global markedsvolumen på mere end 350 mia. euro, hvilket er ti gange mere end markedsvolumen for nogen anden industrivare. Endvidere er stål afgørende for infrastrukturudviklingen og for de fleste forarbejdningssektorer. Med en meget effektiv stålproduktion i EU kan man tilgodese de markedsbehov, som de vigtigste stålforbrugende industrier måtte udvikle. Dette underbygges for en stor del af lige så effektive ståldistributionssystemer, som står for ca. to tredjedele af markedsudbuddet og leverer en stadig større palet af ydelser til stålforarbejdningen. Uden sin egen yderst konkurrencedygtige stålproduktion kunne Fællesskabet ikke basere sig på sine egne ressourcer og sin egen knowhow til at kunne fremme EU's stålforbrugende industriers konkurrenceevne yderligere blandt de ledende sektorer i verden. At bevare en dynamisk stålindustri bør derfor være en vigtig politisk målsætning for EU.

3. Industrielle ændringer i EU's stålproduktion og handelspolitik

3.1 Stålproduktionen inden for EU-15 har været genstand for omfattende omstruktureringer siden begyndelsen af firserne: en nedskæring af den markedseffektive stålproduktionskapacitet med 50 mio. ton, lukningen af mere end 50 % af produktionsanlæggene og en nedskæring af antallet af ansatte fra 900 000 til 250 000. EU-15 er den næststørste stålproducent i verden efter Kina og producerer ca. 160 mio. ton råstål årligt, hvilket svarer til ca. 20 % af verdens stålproduktion. Omsætningen ligger på ca. 80 mia. EUR.

3.2 I dag regnes den europæiske stålproduktion (EU-15) blandt de bedste i verden, når det gælder forarbejdningsfærdigheder, udstyr, produktkvalitet, distribution og tjenesteydelser samt innovationskapacitet. Den kendetegnes ved et fåtal meget store og virkeligt globale aktører, et antal mindre og specialiserede producenter og et stort antal højeffektive distributører og servicecentre. Den smertefulde omstrukturingsproces i firserne og første halvdel af halvfemserne, som fulgtes af en privatiserings- og konsolideringsproces, har resulteret i en moderne og konkurrencedygtig industri, som med rette kan have tillid til fremtiden og sin kapacitet til med succes at håndtere vedvarende forandringer under frie og retfærdige handelsvilkår.

3.3 På et marked som helt og holdent styres af en fri og retfærdig konkurrence ville EU's stålindustri endog være endnu mere konkurrencedygtig end i dag. EU-stålproducenternes internationale konkurrenceevne trues dog alvorligt af protektionistiske og konkurrencefordrejende foranstaltninger i tredjelands, som f.eks. den amerikanske regerings beskyttelsesforanstaltninger (S. 201), som af WTO-paneler blev erklæret i strid med WTO's bestemmelser. Desuden fortsætter overskud af ineffektiv kapacitet rundt om i verden med at forskyde balancen mellem udbud og efterspørgsel og destabiliser dermed stålpriserne — især i en situation med afmatning på de globale markeder.

3.4 I forbindelse med den omfattende omstrukturering af stålproduktionen i Europa i firserne og halvfemserne spillede handelspolitikken en vigtig rolle. Som svar på den øgede import fra tredjelands og med udgangspunkt i EKSF-traktaten indledte Kommissionen sine »eksterne foranstaltninger«: en række foranstaltninger for perifer beskyttelse, som stort set bestod af bilaterale aftaler med de vigtigste ståleksporterende lande, hvorved disse frivilligt gik med til at begrænse deres eksport til Fællesskabet som supplement til de interne foranstaltninger, som blev taget for at kontrollere statsstøtten, bistå med omstruktureringen og for en tid regulere markedet. Foranstaltningerne var i kraft under hele kriseperioden og begrænsede importen til ca. 10 % af det synlige forbrug.

3.5 Stålintustrien i EU's nye medlemsstater fra maj 2004 gennemgår stadig strukturelle forandringer, hvor væsentlige dele af denne proces er at reducere overskuddet af ineffektiv kapacitet; sikre, at stålframstillings teknologierne opfylder moderne normer; øge de økonomiske og markedsrelaterede synergivirkninger gennem en konsolideringsindsats og skabe et paradigmeskift mod en markedsorienteret produktion og en kundeorienteret virksomhed. EU-15 støttede denne proces med en række bilaterale aftaler med kandidatlandene årene forud for tiltrædelsen, således at EU-reglerne blev gennemført på basis af EKSF-instrumenterne. De var så vidtrækkende, at Europa-Kommissionen fik ret til at kontrollere og godkende nationale omstrukturingsplaner.

3.6 Resultatet er, at EU's stålproduktion i den udvidede Union vil antage en ny form på verdensmarkedet. På den ene side vil EU's position blive styrket med de nye medlemsstaters tiltrædelse og vil igen blive en vigtigere nettoeksportør af stål. På den anden side bliver EU's stålproduktionsstruktur svækket på grund af den blotte kendsgerning, at stålvirksomhederne i disse lande fortsat befinder sig i en omstrukturingsproces. Handelspolitikken skal tage højde for disse omstændigheder inden for rammerne af et regelbaseret system.

4. Fremtidige udfordringer for handelspolitikken og de industrielle ændringer

I dag er EU's stålindustri meget sårbar over for en politik og praksis, som strider imod handelsprocedurerne. Det europæiske stålmarked er det mest åbne i verden. Som følge af »nul-nul«-aftalen om stål under Uruguay-runden, falder toldsatsen for stålimport bort i 2004. Stålimporten i Europa er steget enormt de seneste år fra 14,5 mio. ton i 1997 til 24,6 mio. ton i 2002, hvilket er en stigning på 70 %. EU, der i årtier har været nettoeksportør af stål, blev således en nettoimportør i 1998. (I 2003 var eksporten igen lidt større end importen.)

Man kan forudse et antal udfordringer, som bestemmer forholdet mellem handelspolitikken og de igangværende ændringer i stålsektoren i de kommende år:

- De tidligere SNG-lande Rusland, Ukraine og Kasakhstan, som ikke er medlemmer af WTO — udgør et område, hvor EU's handelspolitik fortsat er specielt afstemt efter stålindustrien på grundlag af de bilaterale aftaler, som regulerer handlen med stålvarer mellem disse lande. Disse aftaler udgør et modent og pragmatisk svar på de udfordringer, som disse overgangsøkonomier står med. De muliggør en kontrolleret udvikling af handlen og forebygger pludselige stigninger og en antidumping-reaktion i en periode, hvor industrien i disse lande justerer deres kapacitet og udvikler deres interne forbrug. Ruslands eventuelle tilslutning til WTO har ligeledes stor betydning for EU's stålindustri.
- Sammenlignet med andre industrisektorer er stålsektoren stadig meget splittet på globalt plan. Der er kun sket en

konsolidering inden for få regioner, herunder EU. I de kommende år forventes det dog, at stålvirksomheder i højere grad vil tilstræbe interregionale sammenslutninger og alliancer som følge af globaliserings- og konsolideringsprocessen på virksomhedernes industrielle markeder. Denne dynamiske udvikling burde kunne udnyttes i multilaterale handelsaftaler samtidig med, at hindringer for udenlandske investeringer og intern handel inden for virksomheder fjernes.

- I en global økonomi eksisterer begrebet »hjemmemarked« ikke længere. Et stort antal stålproducerende og ståldistribuerende virksomheder med aktiviteter i andre regioner fungerer allerede som lokale distributører i deres kontakter med kunderne i disse regioner. I den fremtidige handelspolitik skal man ikke blot tage højde for denne internationaliseringstrend, men også den dynamik, som findes i industrien, hvor nye stålproducerende regioner søger at positionere sig på verdensmarkedet for stål. Mange stålvirksomheder i udviklingslandene er allerede moderne og konkurrencedygtige, hvorfor deres fortsatte særbehandling inden for verdenshandelsystemet ikke længere er berettiget.

5. EØSU's syn på de vigtigste handelspolitiske spørgsmål inden for stålsektoren

På baggrund af dets nuværende stilling og de fremtidige udfordringer ønsker EU's stålsektor, hvis det skal kunne håndtere de dynamiske forandringer i erhvervs-klimaet, at se samme åbne holdning og retfærdige vilkår på de internationale stålmarkeder, som EU anvender på importen fra tredjelande til EU. Trods det negative resultat af WTO-mødet i Cancún i september 2003 skaber Doha-runden stadig mulighed for betydelige fremskridt, når det gælder ubegrænset markedsadgang mellem WTO-medlemslande. Det giver også mulighed for diskussioner om, hvordan man kan forbedre de nuværende regler, finjustere og skærpe gældende principper, især anti-dumping. I et bredere perspektiv skulle effektive forhandlinger om de såkaldte Singapore-spørgsmål, som f.eks. lettelse af samhandelen og samspejlet mellem handel og konkurrenceevne, skabe store fordele for stålindustrien i Europa og også globalt.

Den europæiske stålsektor udelukker ikke helt muligheden for at øge sin markedsadgang via bilaterale eller regionale aftaler med de regioner og lande, som har størst økonomisk interesse for EU, når det gælder handelsspørgsmål, men EU-stålsektorens interesser er dog bedst tjent i et multilateralt handelssystem (WTO). Dette skal være baseret på regler, som konsekvent udmøntes i lovgivningen i samtlige lande og gennemføres efter samme principper i alle lande. Med tanke på handelspolitikken for stål og visse landes forhold i de seneste år bør EU først og fremmest koncentrere sig om følgende spørgsmål:

- Prioritere øget markedsadgang og fjerne handelshindringer

- Indføre skærpede regler for retfærdige handelsvilkår: bekæmpe anti-dumping, støtteordninger, beskyttelsesforanstaltninger
- Anvende WTO-instrumenterne målrettet og ansvarsbevidst: hurtig, afvejet og rimelig indsats udelukkende med det formål at bekæmpe urimelige importvilkår
- Frem for alt: bringe misbruget af handelsinstrumenter til nationalistiske og protektionistiske formål til ophør samt bedømme handelsstridigheder ud fra deres økonomiske og tekniske, snarere end deres politiske aspekter
- De store forskelle på sociale og miljømæssige normer i forskellige dele af verden påvirker handelen, ikke blot inden for stålsektoren, men også inden for andre sektorer. Forskelle på i hvilken udstrækning økonomiske regioner sikrer grundlæggende sociale rettigheder og beskytter miljøet, fører til en fordrejning af den internationale konkurrence og er et problem, som ikke kun de berørte industrisektorer, men også de politiske beslutningstagere, også i handelsspørgsmål, bør tage højde for. De vigtigste aspekter i denne grundlæggende konstatering kan vurderes yderligere under hensyntagen til følgende:

5.1 Markedsadgang

5.1.1 Som nævnt ovenfor er det europæiske stålmarked det mest åbne i verden og den europæiske stålproduktion er meget sårbar over for politikker og praksis, som bryder handelsreglerne. Derfor er det vigtigt, at stålmarkederne rundt om i verden præges af samme åbenhed. Såvel europæiske som multilaterale handelspolitiske instrumenter skal følgelig fortsat være rede til at fjerne hindringer for markedsadgang i tredjelande og finde effektive løsninger i fald tredjelande, som har adgang til EU's stålmarked, skulle praktisere illoyale handelsforanstaltninger. Stålintustrien har en berettiget interesse i, at de handelspolitiske instrumenter anvendes effektivt.

5.1.2 Prioriteten for EU's stålindustri er, at Doha-runden fører til mærkbare fremskridt i markedsadgangen gennem en sænkelse af toldsatterne og en sideløbende afvikling af de ikke-toldmæssige barrierer. Hvad angår særskilt og differentieret behandling af udviklingslande, er det vigtigt, at en sådan behandling kun finder anvendelse i særlige tilfælde, og at man skelner mellem lande og sektorer ud fra deres konkurrenceevne. Særskilt og differentieret behandling i sig selv bør ikke forhindre de udviklingslande, som har en meget konkurrence-dygtig stålindustri, i at afvikle toldsatter.

5.1.3 Effektiv markedsadgang vil kun blive opnået, hvis sænkningen af toldsatterne kombineres med fjernelsen af tekniske hindringer. Endvidere kan gennemførelsen af eksisterende WTO-bestemmelser udgøre en hindring for markedsadgang. Doha-runden giver regeringerne mulighed for at klarlægge de eksisterende bestemmelser og harmoniserer disse med udgangspunkt i bedste praksis.

5.2 Antidumping

5.2.1 Antidumpingforanstaltninger er fortsat nødvendige for at forsvare EU's industri mod illoyal handelspraksis, men håndteringen af antidumpingbestemmelser bør være upartisk og ikke-diskriminerende, og bestemmelserne skal gælde lige for alle og uden undtagelse, medmindre andet specielt anføres i WTO-reglerne. Derfor bør der føres diskussioner, for at man kan opnå en øget harmonisering af gennemførelsen af de eksisterende WTO-aftaler om antidumping. Helst bør man opnå en tilpasning, som ligger nogenlunde på linje med EU's normer.

5.2.2 De vigtigste målsætninger, når det gælder en styrkelse og harmonisering af gennemførelsen af antidumpingaftalen, berører først og fremmest instrumentets effektivitet og målrettedhed, herunder retfærdige og hurtige tidsplaner, hurtig foreløbig konstatering af skade, obligatorisk vedtagelse af den såkaldte regel om laveste told for blot at nævne de vigtigste.

5.2.3 Hvis hovedmålsætningen om en verdensomspændende gennemførelse af EU's normer for antidumpingprocedurer ikke kan opnås, bør EU optimere sine egne antidumpingbestemmelser, øge både deres gennemslagskraft, effektivitet, åbenhed og objektivitet. Den europæiske stålsektor må være i stand til effektivt at bekæmpe subventioneret eller dumpet import fra lande uden for EU. EU's lovgivning om antidumping og foranstaltninger mod statsstøtte er betydeligt mere liberal end det, som WTO foreskriver og mere liberal end de tilsvarende regler i andre lande, frem for alt USA. Dette gælder f.eks. reglerne om fællesskabsinteresse og om laveste told. Der findes også svagheder mht. den praktiske gennemførelse inden for EU sammenlignet med andre lande, eftersom Europa-Kommissionen nægter at indlede foranstaltninger som en reaktion på en risiko for skade, men i stedet kræver bevis på skade, der allerede er sket. Kommissionen udnytter også den maksimale tidsfrist for undersøgelse af EU-reglerne, hvilket fører til yderligere forsinkelser. Derudover har EU behov for en hurtigere og mere effektiv overvågning af handelsstrømmen. Disse og andre mangler bør rettes.

5.3 Subventioner

5.3.1 Spørgsmålet om subventioner drøftes inden for Doha-runden og inden for OECD, hvis hovedmål det er at udarbejde en særskilt aftale om stålsubventioner. De kommende diskussioner inden for OECD er af største betydning. En international aftale om et generelt forbud mod alle former for (direkte eller indirekte) statsstøtte til stålindustrien med kun et meget begrænset antal godkendte undtagelser vil få stor positiv effekt på handelsforbindelserne mellem forskellige lande. Aftalen om subventioner bør frem for alt behandle de grundlæggende årsager til tvister om stålhandelen: subventioner til alt for stor og ineffektiv produktionskapacitet. Disse omstændigheder forværrer handelsproblemerne inden for industrien, eftersom produktionen er større end, hvad de internationale markeder kan absorbere frem for alt på de mest åbne markeder såsom EU's.

5.3.2 Det centrale i en ny international aftale bør være forbuddet mod alle specifikke subventioner, dog med et begrænset antal undtagelser som forudsat i den europæiske kodeks for stål støtte især subventioner til permanente lukninger herunder statsstøtte til afhjælpning af de sociale konsekvenser. Samtlige generelle subventioner bør tillades bortset fra dem, der bidrager til skabelsen af ny kapacitet eller opretholdelsen af økonomisk aktivitet. Udviklingslande og stålsektorer med behov for omstrukturering kan omfattes af særlig og differentieret behandling. Midlertidige undtagelser for disse lande og sektorer skal gøres betinget af modtagernes langsigtede levedygtighed og en kapacitetsnedskæring, som svarer til de modtagne subventioner.

5.3.3 Forhandlingerne bør ligeledes søge at indføre mere effektive regler for (forudgående) anmeldelse for at styrke de præventive foranstaltninger og fastlægge et effektivt afskrækkende sanktionssystem herunder også automatiske sanktioner, i det tilfælde at bestemmelserne om forudgående anmeldelse ikke følges.

5.3.4 Men i betragtning af antallet af deltagere og deres hidtil meget divergerende standpunkter er man meget betænkelig ved, at OECDForhandlingerne resulterer i en kompromisaftale, som i praksis i realiteten ikke forbedrer de nuværende bestemmelser. En sådan aftale bør ikke opnå EU's støtte.

5.4 Handelspolitik, industrielle ændringer og den sociale dimension

5.4.1 Den omstrukturingsproces, som foregik i 80'erne og i begyndelsen af 90'erne fik dramatiske konsekvenser for beskæftigelsen. De handelspolitiske instrumenter, som Kommissionen anvendte i den periode, blev brugt til at støtte omstrukturingsprocessen. Både dengang og nu spiller social- og beskæftigelsespolitikken en vigtig rolle, når det gælder om at sikre, at øget konkurrenceevne og vækst som led i den industrielle omstillingsproces er en del af en velafbalanceret handelspolitik. Gennem en varig forbedring af de ansattes kvalifikationer og arbejds kvalitet bidrager social- og beskæftigelsespolitikken i stor udstrækning til en smidig og fremgangsrig industriel omstillingsproces til fordel for alle berørte parter.

5.4.2 De voksende behov for et socialt ansvar fra virksomhedernes side kan i sidste ende yde et positivt bidrag til den europæiske stålsektors konkurrenceevne i den europæiske sociale og økonomiske models ånd.

5.4.3 Arbejdstagernes interesser varetages bedst af en industri, som har et solidt fundament, og som ikke behøver at gemme sig bag nationale regeringer for at beskytte sig mod stærk, men loyal konkurrence. Stabil beskæftigelse, gode arbejdsvilkår, sunde fremtidsperspektiver: en fri og loyal handel kan kun bidrage til, at disse mål nås. Sluttelig er man inden for stålsektoren i dag klar over, at den industrielle omstillingsproces skal håndteres på en sådan måde, at man kan foregribe udviklingstendenser og undgå pludselige tilbageslag og strukturelle skader med uacceptable sociale konsekvenser.

6. EØSU's konklusioner

På baggrund af resultaterne af denne initiativudtalelse om handelspolitikens konsekvenser for de industrielle ændringer, især i stålsektoren, drager EØSU følgende konklusioner:

6.1 EU's stålsektor er af vital og strategisk betydning for Den Europæiske Union på grund af den konkurrencedygtige teknologiske knowhow, som den bygger på, og dens strategiske betydning for udviklingen af infrastruktur inden for EU og for de fleste forarbejdningssektorer.

6.2 Med udnyttelsen af EKSF-instrumenterne i omstrukturingsprocessen og ikke mindst den sociale dialog, der har været en integrerende del af processen, har man effektivt stimuleret de industrielle ændringer inden for EU's stålsektor. Men det har ikke kunnet hindre, at omstrukturingsprocessen fik dybtgående følger for beskæftigelsen, om end de, sammenlignet med andre sektorer, blev mildnet væsentligt ved hjælp af en lang række sociale foranstaltninger. Handelspolitikken, der er genstand for nærværende udtalelse, har sammen med de handelspolitiske foranstaltninger, der er truffet til støtte for andre instrumenter, spillet en vigtig rolle i denne omstrukturingsproces. EU's stålsektor kan derfor tjene som en case study, hvis man skal undersøge konsekvenserne af industrielle ændringer og handelspolitikens indvirkning på de eventuelle resultater af forvaltningen af omstillingen, og kan give viden, som man kan tage ved lære af inden for andre industrisektorer.

6.3 Handelspolitikken udgør en vigtig del af den markedsramme, som politiske beslutningstagere har fastlagt. Den skal skabe garantier for retfærdige handelsvilkår, som i stor grad danner grundlaget for sektorens konkurrenceevne og fremtidige vækstmuligheder.

6.4 Inden for EU's stålsektor er der stor gensidig afhængighed mellem på den ene side industrielle ændringer, som sigter på at opretholde eksisterende konkurrenceevne, indhente manglende eller genvinde tabt konkurrenceevne, og på den anden side handelspolitiske strategier, som søger at sikre, at omstillingen håndteres med den nødvendige succes både på de hjemlige som på de internationale markeder. EØSU fremfører derfor følgende handelspolitiske henstillinger for at stimulere de industrielle ændringer i fremtiden:

- Som den eksportorienterede økonomi EU er, bør man fortsætte en generel politik med fri markedsadgang under forudsætning af, at de fælles regler om loyal handel respekteres.
- Den Europæiske Union bør tage initiativ til og fremme udviklingen af multilaterale handelsbestemmelser, såsom aftalen om støtte til stålsektoren, men uden at underminere EU's høje standarder.

-
- Den Europæiske Union bør fortsætte med at indgå bilaterale aftaler med vigtige handelspartnere, så længe Fællesskabets interesser endnu ikke omfattes af multilaterale bestemmelser.
 - I tilfælde af illoyal handelspraksis bør Den Europæiske Union effektivt anvende de eksisterende handelsinstrumenter og støtte anvendelsen af WTO's bestemmelser vedrørende bilæggelse af tvister.

Bruxelles, den 29. april 2004

Roger BRIESCH

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
